

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA, 2004

MATAMAITIC — GNÁTHLEIBHÉAL

PÁIPÉAR 1 (300 marc)

DÉARDAOIN, 10 MEITHEAMH – MAIDIN, 9:30 go dtí 12:00

Freagair **SÉ CHEIST** (50 marc an ceann).

RABHADH: Caillfear marcanna mura dtaispeántar gach obair riachtanach go soiléir.

---

1. (a) Tá 240 ubh i mbosca.
Tá 2.5% de na huibheacha briste.
Faigh an líon d'uibheacha atá briste.
- (b) Is é 20% an ráta caighdeánach cánach ioncaim agus is é 42% an ráta is airde.
Is é €58 000 ioncam comhlán Orla don bhliain agus is é €35 000 scoithphointe an ráta chaighdeánaigh di.
- (i) Ríomh an méid cánach atá dlite ag an ráta caighdeánach.
- (ii) Ríomh méid iomlán na cánach comhlán atá dlite.
- (iii) Tá creidmheasanna cánach de €3400 ag Orla don bhliain.
Tar éis an cháin a bheith íoctha aici, cén ioncam atá ag Orla don bhliain?
- (c) Seachadann caidéal artola lochtach 1.02 líotar artola go fíor in aghaidh gach 1 líotar artola a chláraíonn an caidéal. Cláraíonn an caidéal 2650 líotar i rith lae amháin.
- (i) Cad é an toirt fíor a bhí san artola seachadta?
- (ii) D'íoc na custaiméirí 85 cent ar gach líotar artola a cláraíodh.
Faigh an t-iomlán a íocadh ar an artola.
- (iii) Más amhlaidh gur chláraigh an caidéal toirt cheart na hartola a seachadadh, cé mhéad sa bhreis a bheadh íoctha?
2. (a) Faigh an luach ar $3(2p - q)$ nuair $p = -4$ agus $q = 5$.
- (b) (i) Réitigh $2x^2 - 7x + 3 = 0$.
- (ii) Taispeáin gur fachtóir é $x - 2$ de $x^3 - 3x^2 - x + 6$.
- (c) (i) Luacháil $8^{\frac{1}{3}}$.
- (ii) Sloinn $4^{\frac{1}{4}}$ sa bhfoirm 2^k , $k \in \mathbf{Q}$.
- (iii) Réitigh le haghaidh x an chothromóid
- $$\left(8^{\frac{1}{3}}\right)\left(4^{\frac{1}{4}}\right) = 2^{5-x}.$$

3. (a) Réitigh le haghaidh x

$$2x = 3(5 - x).$$

(b) Réitigh le haghaidh x agus y

$$\begin{aligned}x + y &= 1 \\x^2 + y^2 &= 13.\end{aligned}$$

(c) Is uimhir dheimhneach í p agus is í f an fheidhm $f(x) = (2x + p)(x - p)$, $x \in \mathbf{R}$.

(i) Ag glacadh leis go bhfuil $f(2) = 0$, faigh luach p .

(ii) Uaidh sin, faigh an raon luachanna ar x gur fíor ina leith $f(x) < 0$.

4. (a) Ag glacadh leis go bhfuil $i^2 = -1$, simpligh

$$4(2 - i) + i(3 + 5i)$$

agus bíodh do fhreagra sa bhfoirm $x + yi$, áit a bhfuil $x, y \in \mathbf{R}$.

(b) (i) Bíodh $w = 1 - 2i$.
Breac w agus $\bar{w}$ ar léaráid Argand, áit gurb é $\bar{w}$ comhchuingeach coimpléascach w .

(ii) Réitigh $z^2 - 10z + 26 = 0$.
Bíodh do chuid freagraí sa bhfoirm $a + bi$, áit a bhfuil $a, b \in \mathbf{R}$.

(c) Bíodh $z_1 = 5 + 12i$ agus $z_2 = 2 - 3i$.

(i) Faigh luach na réaduimhreach k gur fíor ina leith $|z_1| = k|z_2|$.

(ii) Is réaduimhreacha iad p agus q gur fíor ina leith

$$\frac{z_1}{z_2} = p(q + i).$$

Faigh luach p agus luach q .

5. (a) Is é 40 an chéad téarma de sheicheamh comhbhreise agus is é -5 an chomhbhreis. Scríobh síos an chéad chúig théarma den seicheamh.
- (b) Tugtar an n ú téarma de shraith chomhbhreise ag
- $$T_n = 1 + 5n.$$
- (i) Is é a an chéad téarma agus is é d an chomhbhreis. Faigh luach a agus luach d .
- (ii) Faigh an luach ar n gur fíor ina leith $T_n = 156$.
- (iii) Faigh S_{12} , suim an chéad 12 téarma.
- (c) Is é 1 an chéad téarma de shraith iolraíoch agus is é -4 an comhiolraitheoir.
- (i) Scríobh síos an chéad trí théarma den tsraith.
- (ii) Faigh S_6 , suim an chéad 6 théarma.
- (iii) Taispeáin $16S_4 - 3 = S_6$, áit arb é S_4 suim an chéad 4 théarma.
6. (a) Bíodh $g(x) = 1 - kx$.
Má thugtar $g(-3) = 13$, faigh luach k .
- (b) Bíodh $f(x) = x^3 - 3x^2 + 1$, $x \in \mathbf{R}$.
- (i) Faigh $f(-1)$ agus $f(3)$.
- (ii) Faigh $f'(x)$, díorthach $f(x)$.
- (iii) Faigh comhordanáidí uasphointe logánta agus comhordanáidí íospointe logánta an chuais $y = f(x)$.
- (iv) Rianaigh graf na feidhme f sa bhfeareann $-1 \leq x \leq 3$.
- Bain úsáid as do ghraf chun
- (v) an raon luachanna ar x a mheas gur fíor ina leith $f(x) < 0$ agus $x > 0$
- (vi) an raon luachanna ar x a mheas gur fíor ina leith $f'(x) < 0$.

7. (a) Difreáil i leith x :
- (i) $2x^5$
- (ii) $4(3 - x^2)$.
- (b) (i) Difreáil $(x^2 - 4)(x^2 + 3x)$ i leith x .
- (ii) Ag glacadh le $y = (x^2 - 2x - 3)^3$, taispeáin go bhfuil $\frac{dy}{dx} = 0$ nuair $x = 1$.
- (c) Tá scairdeitleán ag gluaiseacht feadh rúidhbhealach aerphoirt. Díreach agus é ag gabháil thar táscaire, géaraíonn sé ar a luas chun éirí den talamh. Ón am a ghabhann an scairdeitleán thar an táscaire, tugtar a fhad slí ón táscaire ag
- $$s = 2t^2 + 3t,$$
- áit a thomaistear s i méadair agus t i soicind.
- (i) Faigh luas an scairdeitleáin ag an am a ghabhann sé thar an táscaire, ($t = 0$).
- (ii) Ní mór don scairdeitleán luas 83 méadar sa soicind a shroicheadh chun éirí den talamh. Cé mhéad soicind a thógann sé ar an scairdeitleán an luas sin a bhaint amach?
- (iii) Cén fad slí atá an scairdeitleán ón táscaire ag an am sin?
- (iv) Faigh luasghéarú an scairdeitleáin.
8. (a) Bíodh $g(x) = 3x - 7$.
- (i) Faigh $g(7)$.
- (ii) Faigh an luach ar k gur fíor ina leith $g(7) = k[g(0)]$.
- (b) Difreáil, ó bhunphrionsabail, $x^2 + 3x$ i leith x .
- (c) Bíodh $f(x) = \frac{1}{x+3}$, $x \in \mathbf{R}$, $x \neq 3$.
- (i) Faigh $f'(x)$, díorthach $f(x)$.
- (ii) Tá dhá phointe ar an gcuair $y = f(x)$ arb é -1 fána an tadhlaí ag gach pointe díobh. Faigh comhordanáidí an dá phointe sin.
- (iii) Taispeáin nach bhfuil tadhlaí ar bith ann don chuar $y = f(x)$ ar fána dó 1.